

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžo/46/2016
Identifikačné číslo spisu: 6016200039
Dátum vydania rozhodnutia: 23.11.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:6016200039.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a z členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Eriky Čanádyovej v právnej veci navrhovateľa: P. V., rodená A., narodená X. T. XXXX, bytom I., B. XX, proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, Kancelária Žilina, so sídlom Žilina, Národná 34, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Centra právnej pomoci, Kancelária Žilina zo 17. decembra 2015, sp.zn. 12535/2015-KaZA, R.z. 78587/2015, na odvolanie odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 24. februára 2016, č.k. 23Sp 2/2016-14, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 24. februára 2016, č.k. 23Sp 2/2016-14, p o t v r d z u j e .

Účastníkom konania právo na náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej v texte len „krajský súd“) rozsudkom z 24. februára 2016, č.k. 23Sp 2/2016-14 (ďalej v texte len „odvolaním napadnuté rozhodnutie“ a „rozhodnutie krajského súdu“) rozhodnutie Centra právnej pomoci, Kancelária Žilina zo 17. decembra 2015, sp.zn. 12535/2015-KaZA, R.z. 78587/2015 (ďalej v texte len „rozhodnutie odporcu“), ktorým odporca nepriznal navrhovateľke podľa zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov (ďalej v texte len „zákon č. 327/2005 Z. z.) nárok na poskytnutie právnej pomoci zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Navrhovateľke právo na náhradu trov konania nepriznal.

Krajský súd v odvolaní napadnutom rozhodnutí poukázal na ustanovenia § 6 ods. 1, § 8, § 10 ods. 1 a

ods. 5 a § 25 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. a ustanovenia § 11 a § 13 ods. 1 až 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník a článok 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a skonštatoval, že v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutí, ktorými práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť priamo dotknuté (§ 244 ods. 1, 2 Občianskeho súdneho poriadku). Úlohou krajského súdu postupom podľa ustanovení tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku bolo preskúmať zákonnosť postupu a rozhodnutia odporcu sp.zn. 9609/2013-KaZA zo dňa 20.01.2014, ktorým navrhovateľke nepriznal nárok na poskytovanie právnej pomoci podľa § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z.z. vo veci súdneho sporu ochrany osobnosti a nemajetkovej ujmy, ktorý sa na základe ňou podanej žaloby vedie pred Okresným súdom v Žiline v konaní č. 17C/165/2013.

Podľa krajského súdu bolo spornou otázkou posúdenie zrejmej bezúspešnosti sporu vo veci, s ktorou sa obrátila na všeobecný súd navrhovateľka podaním žaloby na ochranu osobnosti a nemajetkovej ujmy.

Krajský súd posudzoval správnosť postupu odporcu pri aplikácii ustanovenia § 8 v spojení s § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 327/2005 Z.z. na daný prípad.

Podľa krajského súdu zákon o poskytovaní právnej pomoci len príkladmo uvádza v ustanovení § 8, na čo je potrebné prihliadať pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu, keďže podmienkou pre priznanie nároku na právnu pomoc je, že nejde o zrejmu bezúspešnosť (§ 6 ods. 1 písm. b/). Pojem zrejmej bezúspešnosti je v našom právnom poriadku obsiahnutý aj v ustanovení § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v súvislosti s náležitosťami pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Podľa Občianskeho súdneho poriadku nie je možné priznať oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, pokiaľ ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Pri aplikácii ustanovenia § 138 Občianskeho súdneho poriadku sudy judikovali, že o zrejmu bezúspešnosť sa jedná najmä vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovené.

Ďalej podľa krajského súdu ustanovenie § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. príkladmo uvádza, na čo má centrum pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti prihliadať. Toto ustanovenie nepredstavuje ukončený výpočet skutočností, na ktoré sa prihliada, preto k záveru o zrejmej bezúspešnosti sporu možno dospieť aj na základe ďalších skutočností, napr. v prípade preukázaných prekážok vedenia konania (napr. nedostatok právnej subjektivity účastníkov konania, nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania, v dôsledku litispendencie, res judicata a podobne), uplynutia lehôt na uplatnenie práv či už hmotnoprávných, alebo procesných a podobne.

Podľa názoru krajského súdu aj Centrum pri posudzovaní otázky zrejmej bezúspešnosti by malo prihliadať na to, či už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovené. Táto nepochybnosť by mala byť zrejma, vyplývajúca z objektívne daných skutočností, najmä vyplývajúcich zo zákona, a nie zo skutočností zatiaľ nepreukázaných, predpokladajúcich ďalšie dokazovanie.

Ďalej krajský súd zdôraznil, že správny orgán sa musí zaoberať posudzovaním otázky zrejmej bezúspešnosti, ak zákon stanovil ako jednu z podmienok pre možnosť priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Je zrejmé, že záver centra o bezúspešnosti sporu nemusí byť vždy súladný následným rozhodnutím príslušného súdu, do právomoci ktorého patrí rozhodovať vo veci samej. Ani súd konajúci podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku nenahrádza konanie tohto súdu. V správnom súdnictve sa posudzuje len zákonnosť rozhodnutia a postupu centra právnej pomoci, t.j. či viedlo konanie v súlade s procesnými predpismi, a či správne aplikovalo aj príslušný hmotnoprávny predpis. Správne sudy teda nenahrádzajú rozhodovanie všeobecných súdov, preto ani nemôžu prejedukovať rozhodnutie všeobecného súdu vo veci, s ktorou sa žiadateľ obrátil na centrum právnej pomoci. Tak správny orgán, ale ani súd konajúci podľa piatej časti

Občianskeho súdneho poriadku (správne súdnictvo), nemá možnosť, vzhľadom na upravený proces, dať jednoznačnú odpoveď, či navrhovateľ bude, alebo nebude so svojou vecou, v danom prípade v konaní o ochrane osobnosti a priznaní nemajetkovej ujmy, pre ktorú žiada navrhovateľka o poskytnutie právnej pomoci, úspešná. To však nezabavuje správny orgán povinnosti zaoberať sa otázkou zrejmej bezúspešnosti a v prípade, že správny orgán dospeje k záveru, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu, môže priznať žiadateľovi nárok na poskytovanie právnej pomoci.

Krajský súd tiež poznamenal, že zákon predpokladá „zrejmu“ bezúspešnosť, teda kvázi „istú“ bezúspešnosť, resp. „nepochybnú“ bezúspešnosť sporu. O takýto prípad sa nemôže jednáť vtedy, ak rozhodnutie o budúcom spore predpokladá dokazovanie, ktoré sa stane podkladom právneho posúdenia veci. Zrejmu bezúspešnosť nemožno konštatovať ani v prípadoch, kde rozhodnutie súd vydáva na základe uváženia.

Ďalej podľa krajského súdu podľa § 1 zákona č. 327/2005 Z.z. je účelom zákona vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanoveným týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv. Prístup k súdu zaručuje aj článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že toto ustanovenie zaručuje každému právo, aby o každom spore o občianskoprávných právach a záväzkoch rozhodol súd. Splnenie povinnosti, vyplývajúcej z Dohovoru, si niekedy vyžaduje prijatie pozitívnych opatrení zo strany štátu. Článok 6 ods. 1 Dohovoru vyžaduje, aby štát zabezpečil účinný prístup na súd v určitých prípadoch poskytnutím bezplatnej právnej pomoci, napr. z dôvodu zložitosti konania, hmotnej núdze účastníka a podobne.

Podľa názoru krajského súdu práve z dôvodu, aby nedochádzalo k porušeniu Ústavou SR garantovaného práva na súdnu ochranu, ako aj k porušovaniu práva na prístup k súdu v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru, je potrebné, aby centrum v každom jednom konkrétnom prípade citlivo vyhodnocovalo situáciu potreby priznať právnu pomoc. Stane sa tak posúdením zákonom predpokladaných podmienok pre možné priznanie tohto nároku. V predmetnej veci je zrejme, že navrhovateľka spĺňa dve podmienky, a to hodnotu sporu (§ 6 ods. 1 písm. c/) a stav materiálnej núdze (§ 6 ods. 1 písm. a/). Jedinou spornou podmienkou je otázka zrejmej bezúspešnosti sporu (§ 6 ods. 1 písm. b/).

Krajský súd nespochybnil oprávnenie (ale aj povinnosť) centra posudzovať splnenie podmienky, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu, avšak má za to, že v danom prípade centrum nevyhodnotilo túto otázku správne.

V predmetnej veci bolo podľa krajského súdu potrebné zohľadniť to, že súdy, do právomoci ktorých patrí konať vo veci žaloby o ochranu osobnosti a nemajetkovej ujmy, zatiaľ nekonali a nerozhodli vo veci samej. Nevykonávali teda zatiaľ žiadne dokazovanie, a preto centrum sa nemá o čo oprieť pri záveroch, že ide o zrejmu bezúspešnosť sporu. Poukazovanie na judikatúru v iných veciach, hoci aj obdobných, nepovažuje súd pre predmetné konanie za relevantné. Podľa názoru súdu odporca prekročil rozsah svojej právomoci, keď akoby v postavení všeobecného súdu posudzoval možnú úspešnosť navrhovateľky v konaní na základe žaloby o ochranu osobnosti a nemajetkovej ujmy a prijal záver o zrejmej bezúspešnosti tohto sporu, v dôsledku čoho nepriznal navrhovateľke právnu pomoc. To, či navrhovateľka bude, alebo nebude úspešná v konaní o ochrane osobnosti, závisí od výsledkov dokazovania v samotnom základnom konaní a o tejto otázke prináleží rozhodnúť jedine príslušnému súdu, ktorým je Okresný súd v Žiline.

Zo správneho spisu mal krajský súd preukázané, že F. zaslala redaktorke P. dňa 23.10.2015 mail, z obsahu ktorého vyplýva, že osoba V. je psychicky narušená, prečo nie je uzavretá do ústavu, ale znepríjemní život ľuďom, ktorí chcú pokojne a spokojne bývať a žiť. Jej synovia sú dospelí, schopní postarať sa, aby mali kde bývať, keby ju už konečne vyhodili z bytu a o tom rozhodol okresný aj krajský súd, ak by ste nevedeli boli by všetci šťastní, že vypadla. A ja sa vôbec nemám čoho báť, na jej mieste by som sa bála o svoj život a život mojej rodiny a že sa bude smažiť v pekle za to, že aké som peklo narobila svojim susedom a strpčovala im roky život.

Uznesením Centra právnej pomoci zo dňa 16.11.2015 bolo prerušené správne konanie a zároveň bola navrhovateľka vyzvaná, aby v lehote 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia doplnila údaje v žiadosti o poskytnutie právnej pomoci a uviedla:

- či bola napísaním a odoslaním emailu dňa 23.10.2015 p. M. B. značnej miere znížená jej dôstojnosť, alebo vážnosť v spoločnosti a akým spôsobom,
- v prípade, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť, alebo vážnosť v spoločnosti, mala navrhovateľka predložiť prípadne označiť dôkazy na preukázanie tvrdení.

Na uvedenú výzvu podľa krajského súdu navrhovateľka reagovala tak, že v emaili sú vyhrážky o život. Momentálne sa bojí o život. Je tam ohováranie. V jej prípade sa jej vyhráža, aby ju zavreli do nejakého ústavu. Takéto rozhodnutie nie je v jej kompetencii. Stará sa do jej synov, čo majú robiť, a ohľadne bývania. Týmto zasahuje do jej života, resp. súkromia. Vyhráža sa jej, aby ju vystáhovali. V roku 2013 jej vulgárne nadala. Urobila s nej nebezpečného zločinca - psychopata s vyjadrením na jej adresu, aby ju zavreli do nejakého ústavu. Toto je podľa nej ohováranie a vyhrážanie. V podaní doručenom Krajskému súdu v Banskej Bystrici dňa 04.02.2016 navrhovateľka žiadala vypočuť ako svedka jej syna F., bytom I..

V snahe vylúčiť zneužívanie právnej úpravy na poskytovanie právnej pomoci v zmysle zákona č. 327/2005 Z. z. v prípadoch, v ktorých by nešlo o spravodlivé uplatňovanie, alebo bránenie práva je jednou s podmienok poskytnutia právnej pomoci skutočnosť, že nejde o zrejmú bezúspešnosť sporu (§ 6 ods. 1 písm. b/ Zákona č. 327/2005 Z.z.).

Úlohou správneho orgánu nie je prejedikovať výsledok konania vo veci. Pokiaľ ide o negatívnu podmienku „zrejmá bezúspešnosť sporu“ v zmysle § 8 Zákona č. 327/2005 Z.z. je nevyhnutné zdôrazniť, že ide o technický pojem výlučne pre účely tohto konania, ktorý nemôže prejedikovať právne následky pre konanie, ktoré by bolo prípadne vedené na Okresnom súde v Žiline.

V danom prípade podľa krajského súdu navrhovateľka predložila mail zo dňa 23.10.2015, v priebehu pojednávania na Krajskom súde v Banskej Bystrici navrhovala vypočuť ako svedka jej syna F. V. Pri posudzovaní schopnosti označiť dôkazy na podporu svojich tvrdení nie je správny orgán oprávnený i hodnotiť, to prináleží súdu konajúcemu vo veci samej. Krajský súd vychádzajúc z uvedených dôvodov preto dospel k záveru, že je potrebné napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie, pretože došlo zo strany správneho orgánu k nesprávnemu posúdeniu veci.

Krajský súd nepriznal navrhovateľke náhradu trov konania, pretože navrhovateľka si náhradu trov konania ani nežiadala a okrem toho s týmto konaním navrhovateľke trovy konania nevznikli.

II.

Odporca podal v zákonnej lehote proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 24. februára 2016, č.k. 23Sp 2/2016-14, odvolanie (ďalej v texte len „podané odvolanie“), v ktorom sa domáhal, aby odvolací súd rozhodnutie odporcu potvrdil, a náhradu trov konania účastníkom konania nepriznal.

V podanom odvolaní odporca uviedol, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že centrum v danom prípade nesprávne vyhodnotilo splnenie podmienky vylúčenia zrejmej bezúspešnosti sporu. Súd vychádzal z názoru, že nakoľko sa jedná o konanie o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, nie je možné zo strany centra konštatovať zrejmú bezúspešnosť sporu, pretože bude závisieť len od výsledkov dokazovania vykonaného príslušným súdom, či bude navrhovateľka v konaní úspešná.

Ďalej odporca uviedol, že tento názor súdu považuje za nesprávny a na vydanom rozhodnutí trvá,

nakoľko má za to, že rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonom č. 327/2005 Z.z. ako aj s Ústavou SR a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Podľa odporcu účelom zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi je zabezpečiť poskytovanie právnej pomoci osobám, ktoré si ju z finančných dôvodov nemôžu dovoliť. S účinnosťou od januára 2012 je centrum jediný správny orgán, ktorý rozhoduje o nároku na bezplatného právneho zástupcu. Do konca roka 2011 existoval systém dvojkolažnosti, kedy rozhodovali o bezplatnom právnom zástupcovi centrum aj súd. Súdu však zákon nestanovoval žiadne presné pravidlá či medze, kedy má mať účastník nárok na bezplatnú právnu pomoc a teda k ustanovovaniu bezplatných právnych zástupcov dochádzalo výlučne na základe úvahy súdu. Práve preto bola prijatá novela zákona č. 327/2005 Z.z., ktorou sa odstránil systém dvojkolažnosti a zároveň zákonodarca nastavil jasné pravidlá, kedy má mať osoba nárok na poskytovanie bezplatnej právnej pomoci.

Odporca ďalej poukázal na článok 2 ods. 2 a článok 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a konštatoval, že podmienky, ktorých splnenie centrum skúma v konaní o nároku na poskytnutie právnej pomoci vymedzuje v tomto prípade ustanovenie § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.. Toto ustanovenie definuje podmienky na poskytnutie právnej pomoci tak, že jednotlivé faktory tam uvedené musia byť splnené kumulatívne. Nesplnenie čo i len jednej podmienky má za následok nepriznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci.

Jednou z týchto podmienok je aj podmienka vylúčenia zrejmej bezúspešnosti sporu, pričom nárok na poskytovanie právnej pomoci má fyzická osoba len za predpokladu, že aj táto podmienka je splnená. V danom prípade centrum preskúmalo žiadosť navrhovateľky a dospelo k záveru, že vo veci, s ktorou sa navrhovateľka obrátila na centrum, sa jedná o zrejmu bezúspešnosť sporu.

Podľa odporcu súd v rozsudku uvádza, že záver centra o bezúspešnosti sporu nemusí byť vždy súladný s následným rozhodnutím príslušného súdu, ktorý rozhoduje vo veci samej. Je preto zrejmé, že túto podmienku treba posudzovať starostlivo, nakoľko ide určitým spôsobom o prejudiciu výsledku sporu.

K tomu odporca uviedol, že s tým nemožno úplne súhlasiť, keďže pojem „zrejma bezúspešnosť sporu“ sa vzťahuje výlučne na konanie o nároku a v žiadnom prípade neprejudikuje výsledok súdneho sporu, pričom tento je vymedzený pojmom „najmä“, čo znamená, že centrum pri posudzovaní žiadosti žiadateľa skúma skutočnosti demonštratívne uvedené v ustanovení § 8, avšak je zrejmé, že zákonodarca centru zveril posudzovať aj iné tam neuvedené skutočnosti. Rozsah posudzovania tejto podmienky teda vždy závisí od konkrétneho sporu a v kompetencii centra tento rozsah určiť.

Ďalej odporca poznamenal, že v danom prípade centrum nepriznalo navrhovateľke nárok z dôvodu, že navrhovateľka v konaní o nároku na poskytnutie právnej pomoci nepredložila žiadne listinné dôkazy na preukázanie svojich tvrdení o tom, akým spôsobom predložený e-mail zasiahol do jej osobnostných práv, a aká škoda jej tým mala vzniknúť, ani neoznačila žiadne iné dôkazy, na základe ktorých by bolo možné uvažovať o prípadnom úspechu v súdnom konaní. Tieto nepredložila ani nedoplnila ani v jej odvolaní ani v priebehu preskúmvacieho konania a preto centrum na svojom rozhodnutí zotrvalo. Pokiaľ súd v rozsudku uvádza, že navrhovateľka v priebehu konania navrhla ako svedka vypočuť svojho syna, tak je z okolností zrejmé, že ho žiadala vypočuť ako svedka v tomto konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia centra, nie že by ho označila ako dôkaz vo veci, v ktorej žiada o poskytnutie právnej pomoci.

Podľa odporcu zákonodarca zveril rozsah posúdenia zrejmej bezúspešnosti sporu do kompetencie centra a centrum musí skúmať aj splnenie tejto podmienky. V danom prípade centrum dôsledne postupovalo podľa ustanovenia § 8 a dospelo k záveru, že navrhovateľka nepredložila ani neoznačila žiadne dôkazy na preukázanie svojich tvrdení o tom, že predloženou súkromnou elektronickou komunikáciou medzi dvomi fyzickými osobami jej vznikla nejaká ujma, a preto rozhodlo, že v danom prípade sa jedná o zrejmu bezúspešnosť sporu. Táto skutočnosť je podstatným dôvodom nepriznania nároku na poskytovanie právnej pomoci navrhovateľke a odôvodnenie zrejmej bezúspešnosti touto skutočnosťou je v plne v

súlade s ustanovením § 8 zákona č. 327/2005 Z.z..

Centrum v tejto súvislosti uvádza aj názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovený v rozsudku sp.zn. 6Sžo/36/2011 z 22. augusta 2012, v zmysle ktorého „Senát Najvyššieho súdu SR prisvedčil argumentácií žalovanému v tom, že za správny nemožno považovať výklad, že posúdenie otázky zrejmej bezúspešnosti sporu má ponechať len na tvrdení žiadateľa s tým, že potom by posudzoval len otázku materiálnej núdze žiadateľa a otázku hodnoty sporu, pričom by priznal nárok aj v prípade, keď žiadateľ nemá dôkaz, ktorým by pred súdom preukázal oprávnenosť jeho nároku. Takýto postup by totiž znamenal v jednotlivých prípadoch uplatnenie šikanózných návrhov a návrhov založených na tvrdení žalobcu, ktoré nevie preukázať. Stotožnil sa tiež s názorom žalovaného, že za účelom odbremenenia súdov od tzv. šikanózných a badateľných návrhov zákon č. 327/2005 Z.z. citovaným ustanovením § 8 mu (Centru právnej pomoci) zveril právomoc tieto návrhy „eliminovať“ v podobe vydávaní negatívnych rozhodnutí o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci, a to z dôvodu nesplnenia jednej z kumulatívnych podmienok priznania tohto nároku“.

Teda v zmysle vyššie uvedeného priznanie právnej pomoci a prípadne i ustanovenie právneho zástupcu centrom v tomto prípade by tak bolo neehospodárnym a neefektívnym konaním centra. Úlohou centra je aj „filtrovať“ šikanózne, neopodstatnené a bagatelné návrhy svojich žiadateľov, čím odbreňuje činnosť súdov. Zároveň však týmto centrom aj určitým spôsobom chráni žiadateľov pred podávaním neúspešných žalôb či pokračovaním v neúspešnom súdnom konaní, kde im v prípade neúspechu hrozí náhrada trov konania, ktoré môžu byť v danom prípade (vzhľadom na výšku žiadanej nemajetkovej ujmy) značné.

Podľa odporcu k tomuto názoru dospel aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozsudku sp.zn. 3Sžo/42/2014 z 19. mája 2015: „Uvedený pojem (zrejma bezúspešnosť sporu) naznačuje taký skutkový stav veci, u ktorého centrum pri dodržaní odbornej starostlivosti pri prvotnej analýze veci postupom due diligence neodporúča vstúpiť do sporu a hradiť náklady právnej pomoci. Na túto oblasť sa vzťahuje správna úvaha centra, súd pri prieskume zákonnosti neposudzuje účelnosť a vhodnosť správneho rozhodnutia v zmysle § 245ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.“

Nepriznanie právnej pomoci centrom však ešte neznamená neúspech v prípadnom súdnom konaní a tiež centrum takýmto rozhodnutím neporušuje právo navrhovateľky na prístup k súdu. V tomto smere odporca poukázal na názor Ústavného súdu Slovenskej republiky v súvislosti s porušením práva podľa čl. 47 ods. 2, ktorý napr. v rozhodnutí

IV. ÚS 345/04 alebo II. ÚS 84/07 skonštatoval, že k porušeniu základného práva na poskytnutie právnej pomoci podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy by došlo vtedy, ak by účastníkovi konania nebolo zo strany súdu, resp. iného orgánu umožnené hájiť jeho záujmy prostredníctvom zvoleného či ustanoveného právneho zástupcu alebo by mu bolo bránené pri realizácii jeho práva na právnu pomoc v rozpore s podmienkami ustanovenými zákonom.

Na záver odporca v podanom odvolaní uviedol, že nakoľko predmetom tohto konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia centra ako správneho orgánu, má za to, že centrum postupovalo v zmysle zákona o poskytovaní právnej pomoci a v súlade s Ústavou SR a medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, dostatočne a správne zistilo skutkový stav a na základe vykonaných dôkazov dospelo k jednoznačnému záveru, že navrhovateľka nespĺňa podmienky na poskytnutie právnej pomoci.

III.

K podanému odvolaniu sa vyjadrila listom navrhovateľka a uviedla, že nesúhlasí s rozhodnutím Centra právnej pomoci Žilina o nepriznaní právnej pomoci. Právnikovi potrebuje v súdnom konaní, aby mohla obhájiť svoje práva, nakoľko je to vážny prípad.

Ďalej navrhovateľka uviedla, že zasielateľka tohto e-mailu píše, aby ju zavreli do ústavu a vyťahovali ju z bytu a vyhrážanie o jej život a jej rodinu. Samotným týmto tvrdením jej ona sama strpčuje život. Navrhovateľka je citlivej povahy, takéto veci jej nerobia dobre na psychiku a celkovo na zdravotný stav. Z tohto dôvodu navrhovateľka žiada krajský súd, aby bolo rozhodnuté v jej prospech.

IV.

Podľa § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací podľa § 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku a § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku preskúmal odvolaním napadnuté rozhodnutie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odporcom podanom odvolaní podľa § 212 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku a § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku a postupom podľa § 250j ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 250i ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku bez nariadenia pojednávania, keď deň verejného vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na webovom sídle odvolacieho súdu (www.nsud.sk) po neverejnej porade senátu dospel k záveru, že odvolanie odporcu nie je dôvodné.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, orgánov územnej samosprávy ako i orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb ako i fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb.

Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúce vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 250l ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku).

Napadnutým rozhodnutím, odporca nepriznal navrhovateľke nárok na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti podľa § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z.z. z dôvodu, že vo veci právneho sporu, s ktorým sa navrhovateľka obrátila na odporcu o poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, nie je vylúčená zrejma bezúspešnosť sporu, čím podľa odporcu navrhovateľka nespĺnila jednu z kumulatívnych požiadaviek pre priznanie nároku na poskytovanie právnej pomoci bez finančnej účasti podľa § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 327/2005 Z.z..

Odvolací súd konštatuje, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku riadne vysporiadal so všetkými odvolacími námietkami navrhovateľky proti rozhodnutiu odporcu, ako aj tvrdeniami odporcu uvedenými v napadnutom správnom rozhodnutí. V tomto smere v plnej miere na dôvody rozhodnutia krajského súdu poukazuje, s nimi sa v plnej miere stotožňuje a považuje rozhodnutie krajského súdu za vecne

správne (§ 219 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 492 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku).

Odvolací súd konštatuje, že pre naplnenie požiadavky § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 327/2005 Z.z. nestačí, že zrejmú bezúspešnosť sporu nemožno vylúčiť, ale je nevyhnutné, aby bezúspešnosť sporu žiadateľa bola tak jednoznačná, že je zrejmá už na základe zbežného posúdenia veci. V opačnom prípade ide len o možnú bezúspešnosť sporu, ktorá sama o sebe nevyklučuje žiadateľa z nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z.z.. V konaní podľa zákona č. 327/2005 Z.z. treba mať na zreteli, že rozhodovanie o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci, podľa tohto zákona, predstavuje obmedzenie práva na súdnu a inú právnu pomoc garantovaného ústavou, preto je nanajvýš nutné brať do úvahy článok 13 Ústavy Slovenskej republiky tak, aby do tohto práva bolo zasiahnuté skutočne len v nevyhnutnej miere a vždy v súlade so zákonom.

Štát žiadnym spôsobom negatívne nezasahuje do práva na súdnu a inú právnu ochranu. Štát preberá na seba pozitívny záväzok vo vzťahu k občanom v núdzi, a to v rozsahu, ktorý je prijateľný z hľadiska dlhodobej udržateľnosti, keďže by bolo neúnosné poskytovať právnu pomoc tohto druhu v absolútne všetkých prípadoch, t.j. bez stanovenia hranice odkázanosti a bez stanovenia rozsahu oblasti, v ktorých sa právna pomoc poskytuje (systémom „každému a vo všetkom“). Pozitívny záväzok štátu, ktorý tento na seba dobrovoľne preberá, sa však vzťahuje na zabezpečenie uplatnenia práva na súde prostredníctvom priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci v obmedzených prípadoch. Za plne opodstatnené treba považovať oprávnenie správneho orgánu, aby skúmal, či v konkrétnom prípade nejde u navrhovateľky o zneužitie práva, alebo či už zo skutkových tvrdení žiadateľa, bez potreby vykonávania dokazovania, nie je nepochybné, že jeho návrhu nemožno vyhovieť, napríklad v prípade zániku práva uplynutím času, prípad dôkaznej núdze a podobne.

Podľa názoru odvolacieho súdu nie je úlohou správneho orgánu vo veciach podľa § 3 zákona č. 327/2005 Z.z. prejedikovať výsledok konania z vecnej stránky.

Podľa názoru odvolacieho súdu odporca v prejednávanej veci posudzoval predmetnú vec práve do takej miery, že prejedikoval rozhodnutie súdu vo veci samej. Odvolací súd má za to, že v predmetnej veci vybočila správna úvaha odporcu z hľadísk uvedených v § 8 zákona č. 327/2005 Z.z. a tiež má za to, že odporca otázku zrejmé bezúspešnosti sporu nesprávne právne posúdil.

Procesná teória rozumie nesprávnym právnym posúdením pochybenie súdu spočívajúce v tom, že na zistený skutkový stav neaplikoval príslušnú právnu normu, aplikoval nesprávnu právnu normu, aplikoval správnu právnu normu, ale jej obsah interpretoval nesprávne, alebo interpretoval správne právnu normu, ale na zistený skutkový stav ju nesprávne aplikoval.

Právnym posúdením je teda činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je potom omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O mylnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval síce správny právny predpis, ale nesprávne ho vyložil.

Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takehoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie

rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa čl. 46 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

V tomto smere odkazuje odvolací súd na dôvody rozhodnutia krajského súdu, ktorý poukázal na e-mailovú komunikáciu medzi treťou osobou a redaktorkou periodika, v ktorej tretia osoba útočí na navrhovateľku, tvrdí o nej, že je psychicky narušená, že ju treba dať do ústavu, že je človekom, ktorý znepríjemňuje život iným, že jej synovia by ju mali vyhodiť z bytu, a že všetci, ktorí bývajú tam, kde navrhovateľka, by boli šťastní, že by vypadla. Poukázal ďalej na reakciu navrhovateľky v konaní, ktorá považovala uvedené skutočnosti uvádzané treťou osobou a adresované redaktorke periodika za vyhrážky o život. Tvrdila, že sa o svojich synov stará, a že obsah e-mailu zasahuje do jej života a súkromia, keď pisateľ e-mailu z nej urobil psychopata, ktorý má byť zatvorený v ústave, pričom k preukázaniu svojho tvrdenia označila aj svedka - svojho syna.

Odvolací súd konštatuje, že posudzovanie zrejmej bezúspešnosti sporu zo strany odporcu podľa § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 327/2005 Z.z. je len posúdením splnenia jednej zo základných podmienok na poskytnutie právnej pomoci podľa ustanovení tohto osobitného predpisu. Ide len o formálne preskúmanie odôvodnenosti návrhu žiadateľa o poskytnutie právnej pomoci, ak ide o osoby v materiálnej núdzi, čo v žiadnom prípade nie je možné stotožniť s právnym posúdením úspechu alebo neúspechu žiadateľa v merite vecí, čo výlučne patrí do právomoci všeobecného súdu, ktorý vo veci koná. Odvolací súd zdôrazňuje, že správny orgán je oprávnený posúdiť schopnosť žiadateľa dôkazy preukazujúce jeho tvrdenia označiť, avšak bez ich následného vyhodnotenia v tom smere, či by navrhovateľ uniesol dôkazné bremeno v konkrétnom konaní, nakoľko právne posúdenie vecí, patrí výlučne do právomoci všeobecného súdu.

Podľa názoru odvolacieho súdu navrhovateľka osvedčila všetky skutočnosti, že vo veci, v ktorej žiada priznať nárok na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, sa nejedná o zrejmu bezúspešnosť sporu, v súlade s dikciou ustanovenia § 8 zákona č. 327/2005 Z.z..

S poukazom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací súd napadnuté rozhodnutie krajského súdu ako vecne správne potvrdil podľa § 250ja ods. 3 veta druhá Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 219 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku a § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku, keďže dôvody, ktoré krajský súd vo svojom rozhodnutí uviedol, považuje za správne a nezistil skutočnosti, na ktoré by musel prihliadnuť z úradnej povinnosti.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v spojení s § 224 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku za použitia § 246c ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku a § 492 ods. 2 Správneho súdneho poriadku. Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznal z dôvodu, že úspešná navrhovateľka v tomto konaní si náhradu trov konania neuplatnila a odporcoví náhrada trov konania zo zákona neprináleží.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.